

profsaltik@gmail.com

**Ahmet
Saltık**

Pusula: Bilimsel Akılcılık

Sağlıkta çöküş..

Basında, giderek artan sıklıkla sağlık hizmetlerinde tıkanma haberleri izliyoruz. Somut olarak bizim de başımızda: 6 Mayıs 2024 günü sabah gittiğimiz Ankara'daki köklü bir üniversite hastanesinde istenen ultrason işlemi için 3 Ekim 2024 gününe, yani beş ay sonrasına randevu verildi. İdrarda sitolojik inceleme için ise sonucu Kasım 2024'te yani altı ay sonra alabileceğimizi öğrendik. 438 TL ödersek birkaç hafta içinde alabilecektik.

Tipik, **PARAN KADAR SAĞLIK! Olmaz, insan onuruna aykırıdır, kesinkes reddediyoruz!**

İdrarda sitopatolojik inceleme, erken evrede olası mesane kanseri tanısı içindi. Eğer kanser başladı ise varsa, 6 Mayıs'ta verilen idrar örneğinin yanıtı altı ay sonra alınabilecek. Yorumsuz bırakalım bunu!? Ultrason ise, hemen yapılmaz ise tanı konamayacak, sağaltıma (tedaviye) başlanamayacak. Eksik veriyle rastlantısal tanıya ise yanıt alınamayacak. Olanak olursa aynı ya da başka hekimlere *yinelenen başvuru* olacak. Hasta ölmezse, gerçekte yersiz hekim başvurusu sayısı şişecek. 2023'te bu ortalama 10'u aştı! Ortalama olarak bir insanın yılda 10 kez hekime başvurmak zorunda kalması kesinlikle normal değildir!

Örnekler asla tekil değil, her gün birkaç "rica" ile karşılaşılıyor ve meslektaşlarımıza iletiyoruz. Onlar da olanak ölçüsünde dayanışmacı davranıyorlar sağ olsunlar. Ancak bu tablo sürdürülebilir değil. MHRŞ (Merkezi Hekim Randevu Sistemi) çalışmıyor! Önceleri hastane

kapılarında, koridorlarında uzayan kuyruklar, şimdi evlere hapsedilmiş, kamuoyunun gözünden sözde saklı ama yakıcı sorun için için yaşanıyor. Elektronik hasta randevu tabelasında 10 dakika içinde dört hastaya randevu verildiği fotoğraflandı; önceki gün ve dün gazetelerde idi. Bu son derece ciddiyetsiz ama sonuçları ciddi, ağır!

AKP, Haziran 2003'ten bu yana, 21 yıldır, kesintisiz olarak **SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM** adlı bir IMF-Dünya Bankası klasiğini dayatıyor. Temel yeğleme (*tercih*) **SAĞLIKTA ÖZELLEŞTİRME**.

Ana eksen bu politikanın türevi adımlar, tüm olumsuz gelişmelere karşın inatla sürdürülüyor. Kamusal sağlık altyapısı ve üretimi hizmetler bilerek ve isteyerek gereksinime uygun artırılmıyor, özel sektöre bilinçli alan açılıyor. 21 yılın istatistikleri çok çarpıcı: 2002'de bakanlık hastanesi sayısı 774 ve 20 yılda artış yüzde 23 iken (953 hastane) özel sektörde 2002'de 271 olan hastane sayısı yüzde 110 artışla 571! 2022 sonunda toplam 1555 hastanenin 1/3'ünden çoğu özel. Hastane yataklarında da durum benzer. Bakanlık yatak sayısı 20 yılda yüzde 46 artmış iken, bu oran özel sektörde yüzde 184! Yoğun bakım yatakları dağılımı daha da çarpıcı: 48 bin 807 yatağın 24 bin 142'si bakanlığın, 17 bin 645'i özel sektörün. Yine 1/3'ten çok. Bu yataklar yaşamsal önemde. Gerekip de zamanında bulunamazsa sonuç ölüm ya da ağır engellilik. Dolayısıyla yurttaş iflas pahasına özele yönlendirilmiş oluyor. Sonra da ekonomik olarak belini doğrultamıyor. COVID salgınında özel yoğun bakım yatakları yeterince kullanılmadı, SGK tarifesiyle hasta kabul etmek istemedi özel sektör. Son olarak hemodiyaliz aygıtına bakalım: Toplam 28 bin 736 birimin (*ünitenin*) 10 bin 575'i özel sektörün elinde.

MR, BT, USG, Doppler, EKO, Mammografi, Gamma Kamera, PET, Radyoterapi sayılarında da belirgin özel sektör *üstünlüğü* var ve son 20 yılda kamu planlı geri çekilirken, özel sektöre "Haydi, yürü ya kulum" deniyor!

Yeri gelmişken, **SGK**'nin geri ödeme kuralları ve tutarıyla ilgili birkaç örnek verelim: RG'de 04.05.2024'te yayımlanan **SUT** değişikliğine göre acil serviste bir hastayı yatırmak, üç öğün yemeğini vermek ve hekim muayene-izlemini sağlamanın bedeli 208.32 TL. Bir kalp pili takmanın bedeli 139.33 TL. Örnekler çok, yerimiz dar. İktidar bilmez mi bu geri ödemeler gerçekçi değil ve yeterli-nitelikli sağlık hizmeti olanaksız! Özellikle kamu üniversite hastaneleri döner sermaye işletmeleri ağır borç yükü altında tutuluyor.

Ne yapmalı?

Öncelikle sağlığın temel bir insan hakkı olduğu tartışması kabul edilmeli. Anayasa m. 56 ve pek çok yasa, uluslararası sözleşme pekiştirici kâğıt üstünde! **Hak temelli** bu yaklaşım, kamuya da sağlık hizmeti sunma yükümü getirir doğallıkla. Oysa neoliberal küreselleşTİRMeciler = yeni emperyalistler, tüm kazanımları geri almada kararlı. İşbirlikçilerini özellikle geliştirmekte olan çevre ülkelerde buluyor ve iktidara getiriyorlar. Öncelikle bu denklemi reddetmeli. Ardından hızla, yaygın ve nitelikli koruyucu sağlık hizmetlerine, bütüncül olarak sağlıklı-güvenli yaşama öncelik vermeli. 1. Basamak güçlendirilmeli. Sağlık emekçilerinin çalışma koşulları iyileştirilmeli. "Giderlerse gitsin" ile olmuyor, özür dilenmeli. 20 yılda oluşan yıkımı onarmak için, şimdiye dek **yapılanların tersi** yapılmalı. Hızla çark! Başka çıkış yok eyyy AKP! Kamu sağlığına daha çok kaynak ve koruyucu sağlık hizmetine kesin öncelik! Hemen, derhal, bugün!